

רע"ב 695/09

בפני : כבוד השופטת א' פרוקצ'יה

המבקש : ארווין ג'ונסון

נ ג ד

המשיב : שירות בתי הסוהר

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, **בתיק 2044/06** מיום 28.10.08 שניתנה על ידי כבוד השופטת י' שיצר

בשם המבקש : עו"ד דן באומן
בשם המשיב : עו"ד ערין ספדי, פרקליטות המדינה

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים (השופטת י' שיצר), אשר דחה את עתירת המבקש כנגד החלטת שירות בתי הסוהר (להלן: השב"ס) שלא להתיר לו לצאת לחופשה.

2. המבקש הינו אסיר שהורשע ברצח בכוונה תחילה של מי שהייתה בת-זוגו. הוא נידון לעונש של מאסר עולם, אותו הוא מרצה מאז שנת 1996. בשנת 2004 קצב נשיא המדינה את עונשו של המבקש והעמידו על 33 שנים.

3. בשנת 2004 אושרה למבקש יציאה לחופשה ראשונה בתנאים מגבילים, ובהם הפקדת ערבויות, שנועדו לסכל את החשש מבריחתו, אולם המבקש לא הצליח לגייס את הערבויות, ולא מימש את אישור היציאה שניתן לו. כך ארע גם בהזדמנות נוספת, מספר חודשים לאחר מכן. עתירה שהגיש המבקש כנגד התנאים שנקבעו ליציאתו לחופשה נדחתה על ידי בית המשפט המחוזי (עע"א 1894/04, 1.9.2004).

4. בשנת 2005 החליטה וועדת אסירי העולם, שבאחריותה להמליץ על חופשות לאסירי עולם, שלא להמליץ על הוצאת המבקש לחופשה. החלטתה התבססה, בין היתר, על המלצת הוועדה המחוזית לאלימות במשפחה בשב"ס (להלן: וועדת האלמ"ב) שלא לאפשר יציאתו של המבקש לחופשה עקב מסוכנותו, אולם ברקע הדברים עמד גם החשש מפני בריחתו, לאור היותו תושב חוץ. בפני וועדת אסירי העולם הונחו גם טיעוני המבקש. השר לביטחון הפנים אימץ את המלצת וועדת אסירי העולם. בעקבות החלטות אלו, הגיש המבקש עתירת אסיר לבית המשפט המחוזי (עצ"א 2044/06), בבקשו כי יורה לשב"ס לאפשר יציאתו לחופשה, יבטל את המלצת וועדת האלמ"ב ויוציא מידה את הדיון בעניינו.

5. יצוין, כי ביני לבני, התכנסה וועדת אסירי העולם מספר פעמים נוספות, בשנים 2006-2008, על מנת לדון בעניינו של המבקש, אך המלצותיה והנימוקים שביסודן נותרו בעינם, גם לאחר שהונחו בפניה חוות דעת מעודכנות של הגורמים המקצועיים, ואף לאחר שבחנה טיעונים וחוות דעת שהוגשו מטעמו של המבקש.

6. ביום 28.10.2008 החליט בית המשפט המחוזי (השופטת שיצר), כי המלצת וועדת האלמ"ב והחלטת השב"ס שלא לאפשר יציאת המבקש לחופשה, הינן סבירות, ואין מקום להתערב בהן.

בית המשפט קמא קבע כי התנגדות המשיב מתבססת על שניים: עמדת וועדת האלמ"ב וחשש לבריחתו של המבקש בעת החופשה, מאחר שאין לו כל משפחה בארץ ומשפחתו כולה מתגוררת בחוץ לארץ. בית המשפט עיין בדוחות הפסיכולוגיים, ובדו"ח וועדת האלמ"ב, והשתכנע כי קיימים סיכונים לא מבוטלים ביציאתו לחופשה שלא ניתן להתעלם מהם. בדוחו"ת הפסיכולוגיים צויין, בין היתר, כי במצבים קיצוניים נוטה המבקש להתפרצויות קשות, ואילו ועדת האלמ"ב ציינה כי נצפו במבקש התנהגויות בעלות אופי תוקפני, והוא זקוק להמשך טיפול מעמיק. לאור צרכיו של המבקש בטיפול, מצא בית המשפט שלא להתערב בשיקולי המשיב, והורה לשלב את המבקש בקבוצה טיפולית נוספת ולקיים מעקב אחר התנהגותו והתקדמותו, ובכפוף לכך יישקל עניינו מחדש בתום תקופה מתאימה.

על החלטה זו מתבקשת רשות הערעור שבפני.

7. לטענת המבקש, בית המשפט קמא התעלם מחוות דעת פסיכולוגיות ופסיכיאטריות פרטיות אשר הונחו מלפניו. עוד הוא טוען כנגד העובדה שוועדת

האלמ"ב קיבלה החלטה מבלי ששמעה או בדקה אותו, וכנגד העובדה שהועדה נשענה רק על דיווח גורמי הטיפול בשב"ס, מבלי שנתנה דעתה לחוות הדעת הפרטיות שהונחו לפניה מטעמו. לדברי המבקש, המדיניות לפיה הוועדה מתעלמת ממידע רלוונטי, ומסתמכת על מידע שנאסף על ידי צד אחד בלבד מהווה פגם קשה באופן התנהלותה. לבסוף, הוא טוען, כי בית המשפט קמא שגה כאשר התעלם מהעובדה כי בשעתו ניתנה המלצה על ידי גורמי שב"ס לאפשר את יציאתו לחופשות בכפוף למתן ערבויות, ומאז לא חלה כל נסיגה במצבו, אלא נהפוך הוא – חל שיפור במצבו, לאור קציבת עונשו, והתהליך הטיפולי שעבר. לאור האמור, עותר המבקש ליתן לו רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי להביא בערעור לביטולה, ולקבל החלטה המאפשרת את יציאתו לחופשות.

8. עמדת המשיב היא כי דין הבקשה להידחות על הסף, שכן היא אינה מעלה כל שאלה משפטית חשובה, או נושא אחר בעל חשיבות כללית, שיש בהם כדי להצדיק מתן רשות ערעור על החלטת בית משפט מחוזי בעתירת אסיר. הטעם לכך נעוץ בעובדה כי כל ההחלטות הנוגעות לפרשה זו עוסקות בנסיבותיו הספציפיות של המבקש ואין בהן כל היבט עקרוני כללי. עוד מציין המשיב, כי היקף הביקורת השיפוטית על שיקול דעתו המקצועי של השב"ס בכלל, ועל החלטתו בדבר חופשות אסירים בפרט, מצומצם ביותר. לבסוף, מוסיף המשיב, כי דין העתירה להידחות אף לגופה, שכן לאסיר אין זכות קנויה לצאת לחופשה, ונוכח נסיבותיו האישיות של המבקש, ובעיקר נוכח מסוכנותו, ההחלטה שלא לאפשר את יציאתו לחופשה הינה סבירה ואין להתערב בה.

9. הלכה היא, כי רשות ערעור על החלטת בית משפט מחוזי בעתירת אסיר תינתן רק מקום שהבקשה מעלה שאלה משפטית עקרונית, או כאשר היא מעלה נושא אחר בעל חשיבות עקרונית כללית (רע"ב 7/86 וייל נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 26.6.1986)). הבקשה שלפנינו אינה מעלה כל שאלה כללית או עקרונית הראויה להידון בערכאה נוספת, לאחר שהיא כבר נדונה הן על ידי הרשות המוסמכת והן על ידי בית המשפט המחוזי; ההחלטות נשוא העתירה ונשוא רשות הערעור התבססו כל כולן על נסיבותיו האישיות של המבקש. לכן, דין הבקשה להידחות על הסף.

10. מעבר לנדרש ייאמר, כי גם לגופו של עניין, אין מקום להיענות לבקשה, שכן לא נמצא פסול בהחלטת הרשות המוסמכת ובהחלטת בית המשפט קמא שלא ראה להתערב בה.

11. נקודת המוצא בסוגיית חופשות אסירים היא כי, ככלל, אין לאסיר זכות מוקנית לצאת לחופשה. זוהי פריבילגיה שהפעלתה מותנית בשיקול דעת הרשות המוסמכת, האמורה לערוך איזון ראוי בין חשיבותו של ערך החופש לאסיר, גם אם מטבע הדברים ערך זה מוגבל ביותר עקב תנאי המאסר, לבין אינטרס הציבור הכללי, ובכללו חובת השמירה על בטחון הציבור מפני מסוכנותו של האסיר, והגנה מפני חשש להימלטותו בעת החופשה. מעמד זה של חופשות אסירים והשיקולים שיש לשקול לצורך אישורן משתקפים בחקיקה ובפסיקה (סעיף 36(א) לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971; תקנה 19 לתקנות בתי הסוהר תשל"ח-1978; סעיף 1.ב לפקודת נציבות בתי הסוהר בעניין חופשות אסירים (פקודה מספר 04.40.00, להלן: פקודת הנציבות); רע"ב 1769/05 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (לא פורסם, 4.7.2005), להלן: עניין פלוני).

12. פקודת הנציבות מגדירה את התנאים לאישור יציאת אסיר לחופשה. תנאים ונוהלים מיוחדים נקבעו ביחס לאסירים שביצעו עבירת אלימות כלפי בן משפחה, וביחס לאסירים תושבי חוץ, וכן לאסירי עולם. באשר לאסיר שנשפט למאסר ממושך בגין עבירות אלימות כלפי בן או בת זוג, קובעת הפקודה כי לצורך אישור יציאתו לחופשה נדרשת המלצת וועדת האלמ"ב, המורכבת מהגורמים הטיפוליים והמקצועיים המכירים אותו (סעיף 4.א. לפרק ו' בפקודת הנציבות). באשר לאסירים תושבי חוץ נקבע, כי יציאתם לחופשה מותנית בקיום תנאים מסוימים כגון הפקדת ערבויות. ולבסוף, באשר לאסירי עולם נקבע, כי וועדת אסירי העולם היא האחראית לקבל את המלצות הגורמים השונים, ולגבש המלצה סופית בעניין יציאת אסיר עולם לחופשה שתועבר לנציב השב"ס לאישור. בפני וועדה זו מובאים הנתונים בדבר התנהגות האסיר ונסיבותיו האישיות, הערכת וועדת האלמ"ב בדבר מסוכנותו, מידע מודיעיני ונתונים נוספים. על הוועדה להתייחס, במכלול שיקוליה, גם למידת הסכנה הנשקפת לציבור מן האסיר במהלך חופשתו, ולחשש כי האסיר לא יתייצב לריצוי יתרת מאסרו בתום החופשה. האסיר זכאי להגיש טיעונים בכתב ומסמכים מטעמו לוועדת אסירי העולם, אך לוועדה מסור שיקול הדעת המכריע בסופו של יום (סעיף 9 לפרק ו' בפקודת הנציבות). בהקשר זה יצוין, כי כבר נקבע בפסיקה, כי די בזכותו של האסיר להגיש טיעונים בכתב כדי לקיים את זכות הטיעון הנתונה לו בעניין יציאה לחופשה (עניין פלוני, בפסקה 6).

13. ההתערבות השיפוטית בהחלטה המצויה בתחום מומחיותה של רשות מוסמכת הפועלת על פי חוק, היא בדרך כלל מצומצמת. היא מצטמצמת למקרים של פגמים בולטים של אי סבירות, שיקולים פסולים, חוסר תום לב, או פגיעה בשוויון (בג"צ 13/80 "נון" תעשית שימורים בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(2) 693, 697 (1980), להלן:

עניין "נון"; [רע"ב 3019/98](#) מדינת ישראל נ' ארזי, פ"ד נב(2) 743, 747 (1998), להלן: עניין ארזי). ככלל, בית המשפט לא ימיר את שיקול דעת הרשות בשיקול דעתו שלו, אלא יבחן האם הרשות שקלה את מכלול השיקולים הרלוונטיים, ואותם בלבד, והאם איזנה ביניהם כראוי. כך הוא הדבר ככלל, וכך הוא בהקשר להחלטת השב"ס בענין הוצאת אסירים לחופשות וקביעת תנאים לחופשות, המצויה בתחום מומחיותה המקצועית המיוחדת של הרשות המוסמכת (רע"ב 2410/93 מדינת ישראל נ' לוי, פ"ד מז(3) 802, 805 (1993); [רע"ב 4601/97](#) אנטקלי נ' שרות בתי הסוהר (לא פורסם, 17.9.1997); עניין ארזי, 746-747; [עע"א 6481/01](#) אל עביד נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד נז(6) 678, 693-694, 707 (2003), להלן: עניין אל עביד; [רע"ב 3630/04](#) מקסימוב נ' שירות בתי הסוהר, בפסקה 5 (לא פורסם, 22.6.2004)).

14. בנסיבות הבקשה שלפנינו, עניינו של המבקש נדון לגופו ולעומקו על ידי גופים שונים בשב"ס, מספר רב של פעמים. שיקול דעתן של וועדת האלמ"ב ו-וועדת אסירי העולם הינו רחב, והן אינן כבולות להמלצה שניתנה בעבר להתיר את יציאת המבקש לחופשה בכפוף לתנאים. הוועדות בחנו חוות דעת מגורמים טיפוליים, גורמים מודיעיניים וגורמים מקצועיים אחרים, כמו גם טיעונים בכתב וחוות דעת מומחים מטעמו של המבקש, ודנו דיון פרטני מקיף בנסיבותיו האישיות. הן מצאו כי המבקש לא עבר תהליך טיפולי אמיתי, כי התנהגותו מלווה בתוקפנות, וקיים סיכון כי יתנהג בצורה אלימה במצבים קיצוניים. כתוצאה מכך, הסיקו הוועדות כי לא ניתן לשלול את מסוכנותו בשלב זה. יודגש, כי בהפעלת שיקול דעתה, וועדת אסירי העולם רשאת להעדיף את הערכות המסוכנות של וועדת האלמ"ב על פני הערכות מסוכנות של מומחים פרטיים מטעם האסיר (עניין "נון", בפסקה 5; עניין אל עביד, בעמ' 709). המלצות הוועדות מנומקות ומבוססות על שיקולים מקצועיים, ענייניים וסבירים: אינטרס ההגנה על הציבור מפני מסוכנות האסיר הוא טעם מוצדק ומובהק שלא להתיר יציאה לחופשה, וככלל, אינטרס זה המשקף את טובת הכלל, יגבר על פני אינטרס האסיר לצאת לחופשה (עניין אל עביד, בעמ' 713-714).

15. לסיכום הדברים – החלטות גורמי השב"ס בענין המבקש מבוססות על איזון ראוי בין השיקולים הרלוונטיים, ועומדות במבחן הסבירות. הן אינן נגועות בפסול כלשהו. צדק אפוא, בית המשפט המחוזי משהחליט שלא להתערב בשיקול דעתה של הרשות המוסמכת. כן צדק כאשר קבע כי ראוי לשלב את המבקש בקבוצה טיפולית ולהמשיך לעקוב אחר התקדמותו, כדי להותיר פתח לשקול בעתיד אם פחתה מסוכנותו, והאם מתקיימים תנאים המאפשרים לאשר את יציאתו לחופשה בלא סיכון לציבור.

ניתנה היום, ב' באייר התשס"ט (26.4.2009).

א' פרוקצ'יה

ש ו פ ט ת

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 09006950_R02.doc יט
מרכז מידע, טל' 02-6593666 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il